

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 29 november 2022
(OR. en)

**Interinstitutioneel dossier:
2022/0391 (COD)**

**15390/22
ADD 4**

**PI 169
COMPET 967
MIGR 379
IND 519
IA 207
CODEC 1863**

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	28 november 2022
aan:	mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
nr. Comdoc.:	SWD(2022) 369 final
Betreft:	WERKDOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE SAMENVATTING VAN HET EFFECTBEOORDELINGSVERSLAG bij de documenten Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot wijziging van Verordening (EG) nr. 6/2002 van de Raad betreffende Gemeenschapsmodellen en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2246/2002 van de Commissie en Voorstel voor een RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD inzake de rechtsbescherming van modellen (herschikking)

Hierbij gaat voor de delegaties document SWD(2022) 369 final.

Bijlage: SWD(2022) 369 final

Brussel, 28.11.2022
SWD(2022) 369 final

WERKDOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE
SAMENVATTING VAN HET EFFECTBEOORDELINGSVERSLAG

bij de documenten

Voorstel voor een
VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot wijziging van Verordening (EG) nr. 6/2002 van de Raad betreffende
Gemeenschapsmodellen en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2246/2002 van de
Commissie

en

Voorstel voor een
RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

inzake de rechtsbescherming van modellen (herschikking)

{COM(2022) 666 final} - {COM(2022) 667 final} - {SEC(2022) 422 final} -
{SWD(2022) 367 final} - {SWD(2022) 368 final}

Samenvatting
Effectbeoordeling van een voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 6/2002 van de Raad betreffende Gemeenschapsmodellen en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2246/2002 van de Commissie en een voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de rechtsbescherming van modellen (herschikking).
A. Behoeftte aan actie
Waarom? Wat is het probleem?
De wetgevingen van de lidstaten die voorzien in de bescherming van modellen op nationaal niveau zijn gedeeltelijk onderling aangepast bij Richtlijn 98/71/EG inzake de rechtsbescherming van modellen. In aanvulling op de nationale regelingen werd in 2003 bij Verordening (EG) 6/2002 betreffende Gemeenschapsmodellen eenheidsbescherming (d.w.z. met dezelfde rechtsgevolgen in de gehele EU) voor modellen ingesteld. Hoewel nationale modellen worden ingeschreven bij de nationale bureaus voor intellectuele eigendom van de lidstaten, worden Gemeenschapsmodellen ingeschreven bij en beheerd door het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie (EUIPO). Afhankelijk van de territoriale schaal van de economische activiteit, kunnen ondernemingen en ontwerpers derhalve kiezen voor een modelrecht dat op nationaal niveau of in de gehele Gemeenschap is ingeschreven, of kunnen zij via zowel de nationale als de communautaire regeling parallelle bescherming binnen hetzelfde grondgebied aanvragen en handhaven. Onder "Gemeenschap" wordt in dit opzicht de "EU" verstaan. Het grootste probleem dat nog moet worden opgelost is de bescherming van de aftermarket voor zichtbare vervangingsonderdelen. Twaalf lidstaten staan vrije mededinging toe in deze sector, terwijl in de overige lidstaten de fabrikanten hun monopolie behouden, ondanks de aanmoedigingen in de richtlijn inzake de rechtsbescherming van modellen om de markt open te stellen. De EU-wetgeving inzake de bescherming van modellen is sinds de vaststelling ervan vrijwel niet meer gewijzigd. Op basis van een evaluatie van die wetgeving (SWD (2020) 264 final) werd geconcludeerd dat de regeling voor modelbescherming in de EU over het algemeen weliswaar goed functioneert, maar dat er bepaalde tekortkomingen zijn die moeten worden aangepakt om ervoor te zorgen dat de regeling geschikt is voor het digitale tijdperk en toegankelijker en doeltreffender wordt voor bedrijven, kmo's (kleine en middelgrote ondernemingen) en individuele ontwerpers. De Commissie heeft daarom aangekondigd (in een mededeling van 2020) dat zij de EU-wetgeving inzake de bescherming van modellen zal herzien. Zowel het Europees Parlement als de Raad stonden achter deze herziening. Deze herziening heeft tot doel om met name de volgende twee grote problemen aan te pakken: 1. Bovenal de verstoring van het handelsverkeer binnen de EU en de belemmeringen voor de mededinging in bepaalde lidstaten met betrekking tot vervangingsonderdelen voor reparatiedoeleinden. 2. Bedrijven, in het bijzonder kmo's en individuele ontwerpers, worden ontmoedigd om te proberen bescherming van ingeschreven modellen te verkrijgen in de EU of op nationaal niveau als gevolg van de deels verouderde, ingewikkelde procedures en suboptimale taken die voor de ingeschreven Gemeenschapsmodellen (IGM's) moeten worden betaald en als gevolg van de uiteenlopende regels op nationaal niveau die nog niet in overeenstemming zijn gebracht met de regels van de IGM-regeling.
Wat is het doel van dit initiatief?
Het algemene doel van dit initiatief is de bijdrage aan de excellentie in design, de innovatie en het concurrentievermogen in de EU te bevorderen door ervoor te zorgen dat de regeling voor modelbescherming geschikt is voor het digitale tijdperk en toegankelijker en doeltreffender wordt voor individuele ontwerpers, kmo's en ontwerpintensieve bedrijfstakken. Voorts heeft het tot doel de interne markt voor vervangingsonderdelen voor reparatiedoeleinden te voltooien. Deze algemene doelstellingen vertalen zich in de volgende drie specifieke doelstellingen: i. de aftermarket voor vervangingsonderdelen openstellen voor mededinging;

- ii. de bescherming van ingeschreven Gemeenschapsmodellen toegankelijker, doeltreffender en betaalbaarder maken;
- iii. de complementariteit tussen en de interoperabiliteit van de communautaire en nationale regelingen voor modellen vergroten, met name door de procedurevoorschriften op elkaar af te stemmen.

Wat is de meerwaarde van EU-maatregelen?

Ontwerpintensieve bedrijfstakken dragen in aanzienlijke mate bij tot de economie van de EU: in 2014-2016 waren zij goed voor bijna 16 % van het bbp van de EU en voor 14 % van alle banen. Het nastreven van de doelstellingen van dit initiatief belooft derhalve een positief effect op die ontwerpintensieve bedrijfstakken te zullen hebben, alsook op hun bijdrage aan de werkgelegenheid.

De regeling voor Gemeenschapsmodellen werd ingesteld bij de genoemde EU-verordening en kan daarom alleen bij die verordening worden gewijzigd. Maatregelen die erop gericht zijn de nationale voorschriften inzake modellen dichter bij elkaar te brengen, moeten door middel van de richtlijn inzake de rechtsbescherming van modellen worden voortgezet en kunnen bijgevolg alleen op EU-niveau worden genomen, ook vanwege de noodzaak om consistentie met de IGM-regeling te waarborgen.

Met betrekking tot de specifieke kwestie van vervangingsonderdelen kan de interne markt alleen op het niveau van de EU worden voltooid. Uit de meer dan twintig jaar ervaring die is opgedaan met de huidige richtlijn inzake de rechtsbescherming van modellen is niet gebleken dat de lidstaten sterk geneigd zijn hun voorschriften op vrijwillige basis of via zelfregulering door het bedrijfsleven onderling op elkaar af te stemmen.

Maatregelen op EU-niveau zouden er dan ook voor zorgen dat de regeling voor modelbescherming in Europa in haar geheel aanzienlijk beter toegankelijk en doeltreffender wordt voor bedrijven, in het bijzonder kmo's en individuele ontwerpers. De voltooiing van de interne markt voor vervangingsonderdelen voor reparatiedoeleinden zou de mededinging vergroten en een aanzienlijk voordeel inhouden voor consumenten, die zouden kunnen kiezen uit concurrerende onderdelen tegen lagere prijzen.

B. Oplossingen

Welke wetgevende en niet-wetgevende beleidsopties zijn overwogen? Is er al dan niet een voorkeursoptie? Waarom?

- **Referentiescenario — geen verandering:** Voortzetting van de huidige voorschriften en procedures.

Met betrekking tot de bescherming van vervangingsonderdelen zijn er de volgende drie beleidsopties:

- **Optie 1.1 — Volledige liberalisering voor alle modellen:** de markt van “must-match”-vervangingsonderdelen moet in de gehele EU worden opengesteld voor mededinging, door deze uit te breiden naar zowel bestaande als nieuwe modellen.
- **Optie 1.2 — Onmiddellijke volledige liberalisering voor nieuwe modellen, gevolgd door volledige liberalisering voor oudere modellen na een overgangperiode van tien jaar:** hetzelfde als optie 1.1, maar modellen waarvoor reeds vóór de inwerkingtreding van de nieuwe rechtshandeling een licentie is verleend blijven beschermd gedurende een overgangperiode van tien jaar.
- **Optie 1.3 — Volledige liberalisering uitsluitend voor nieuwe modellen:** er zijn geen gevolgen voor modellen waarvoor reeds vóór de inwerkingtreding een licentie is verleend, waardoor deze voor de maximale periode van 25 jaar mogen worden beschermd.

Voor de meer gecompliceerde procedures voor ingeschreven Gemeenschapsmodellen is er één (unaniem ondersteunde) optie:

- **Optie 2 — Vereenvoudiging en stroomlijning van IGM-procedures,** onder meer door de voorschriften voor de afbeelding van modellen te moderniseren en het indienen van meervoudige aanvragen te vergemakkelijken door de vereiste inzake “eenheid van klasse” af te schaffen.

Wat de suboptimale taksen voor ingeschreven Gemeenschapsmodellen betreft, is er één optie met twee subopties:

- **Optie 3 — Lagere taks voor de inschrijving van IGM's en gemakkelijkere meervoudige aanvragen:** deze opzet zorgt voor een betere toegang tot de bescherming van ingeschreven Gemeenschapsmodellen, met name voor kmo's (goedkopere verkrijging van het recht en eerste vernieuwing), terwijl ondernemingen worden ontmoedigd om niet-gebruikte modellen in het register te laten staan doordat de taksen voor latere vernieuwingen worden verhoogd.

Suboptie 3.1: de inschrijvingstaks voor één enkel ingeschreven Gemeenschapsmodel wordt verlaagd van 350 EUR naar 250 EUR. Voor elk bijkomend model dat deel uitmaakt van een meervoudige aanvraag, wordt de taks verlaagd naar 125 EUR. De taks voor de eerste vernieuwing bedraagt 70 EUR; voor de tweede vernieuwing 140 EUR; voor de derde vernieuwing 280 EUR; voor de vierde vernieuwing 560 EUR.

Suboptie 3.2: de inschrijvingstaks is ook 250 EUR, maar voor elk bijkomend model van een meervoudige aanvraag wordt de taks verlaagd naar 100 EUR. Alle vernieuwingstaksen zijn hoger dan die in de huidige regeling. De taks voor de eerste vernieuwing bedraagt 80 EUR; voor de tweede vernieuwing 160 EUR; voor de derde vernieuwing 320 EUR; voor de vierde vernieuwing 640 EUR.

Met betrekking tot de uiteenlopende voorschriften op nationaal niveau, zijn er twee opties:

- **Optie 4.1:** gedeeltelijke verdere onderlinge aanpassing van de nationale wetgevingen, wat zorgt voor meer consistentie binnen de IGM-regeling. Voor deze optie moet de richtlijn inzake de rechtsbescherming van modellen worden aangevuld met bepalingen in verband met geselecteerde aspecten van de wetgeving inzake modellen die nog niet in de richtlijn worden behandeld en die volgens de belanghebbenden dringend moeten worden afgestemd (vooral met betrekking tot procedures) op de verordening betreffende Gemeenschapsmodellen.
- **Optie 4.2:** volledige onderlinge aanpassing van de nationale wetgevingen en procedures inzake modellen. Deze aanpak zou op optie 4.1 worden gebaseerd en omvat niet alleen alle bovengenoemde onderdelen ervan, maar ook alle resterende aspecten van het materieel recht inzake modellen en de procedures ter zake die deel uitmaken van de verordening betreffende Gemeenschapsmodellen, maar niet van de richtlijn inzake de rechtsbescherming van modellen.

Een combinatie van opties bestaande uit **optie 1.2, optie 2, optie 3.1 en optie 4.1** heeft de voorkeur.

Optie 1.2 wordt beschouwd als de meest evenredige optie om te komen tot volledige onderlinge aanpassing in de interne markt met betrekking tot het beginsel van liberalisering. Deze optie stemt overeen met de overgangsregeling voor vervangingsonderdelen van de richtlijn inzake de rechtsbescherming van modellen en is gericht op de volledige liberalisering van de markt voor vervangingsonderdelen in de EU.

Deze optie ligt ook in de lijn van het voornemen dat de Commissie in het vorige voorstel van 2004 heeft uitgedrukt en is in overeenstemming met Verordening (EU) 461/2010 (de groepsvrijstellingsverordening voor motorvoertuigen) waarop deze optie bovendien een aanvulling vormt op het gebied van het antitrustbeleid. Liberalisering van de markt van vervangingsonderdelen zou ertoe bijdragen dat de voordelen van die antitrustregeling volledig worden benut voor ondernemingen en consumenten in de aftermarket van de automobielsector.

Ten slotte is optie 1.2 in overeenstemming met de inspanningen die worden verricht ten behoeve van het initiatief voor duurzame producten dat tot doel heeft reparaties en de circulaire economie te bevorderen en vormt zij daar een aanvulling op, en sluit deze optie aan op de internationale Overeenkomst inzake de handelsaspecten van de intellectuele eigendom (Trips-Overeenkomst).

Optie 2 zou er samen met optie 3.1 voor zorgen dat de bescherming van ingeschreven Gemeenschapsmodellen toegankelijker en betaalbaarder wordt voor bedrijven (gelijke tred houden met de technologische vooruitgang) en zal naar verwachting aanzienlijke positieve effecten en duidelijke voordelen voor bedrijven, met name kmo's en individuele ontwerpers, met zich meebrengen.

Optie 4.1 zou het, vooral door de toevoeging van belangrijke procedurevoorschriften aan de richtlijn inzake de rechtsbescherming van modellen, in overeenstemming met de verordening betreffende Gemeenschapsmodellen, voor ondernemingen en ontwerpers gemakkelijker en goedkoper maken om bescherming van modellen in alle lidstaten te verkrijgen, onder andere door het gecombineerde gebruik van nationale regelingen en IGM-regelingen.

Deze optie zou tevens een positief effect hebben op de samenwerking tussen het EUIPO en de nationale bureaus voor intellectuele eigendom wat betreft de facilitering van de toenemende convergentie van praktijken en de ontwikkeling van gemeenschappelijke instrumenten voor nieuwe gebieden die onderling moeten worden afgestemd (bv. nietigverklaring van modellen). Dit zal naar verwachting verdere nettovoordelen voor de gebruikers van de regelingen voor modelbescherming opleveren, waarbij tegelijkertijd de complementariteit en de interoperabiliteit van die regelingen zullen worden verbeterd.

De Commissie is op basis van analyse en eerdere ervaring met vrijwillige praktijken tot de conclusie gekomen dat alle voorkeursopties moeten worden uitgevoerd door middel van wetgevingswijzigingen van de richtlijn inzake de rechtsbescherming van modellen en van de verordening betreffende Gemeenschapsmodellen.

Wie steunt welke optie?

De voorgestelde modernisering, stroomlijning en verdere onderlinge aanpassing van de regelingen voor modelbescherming in de EU met betrekking tot de opties 2, 3 en 4.1.b krijgt brede steun van de autoriteiten van de lidstaten, het Europees Parlement, ontwerpintensieve bedrijfstakken, verenigingen van houders van het modelrecht en advocaten gespecialiseerd in het intellectuele-eigendomsrecht en IE-gemachtigden.

Het openstellen van de aftermarket voor vervangingsonderdelen in het kader van optie 1.2 krijgt brede steun van onafhankelijke fabrikanten en distributeurs van vervangingsonderdelen, verenigingen die hun belangen vertegenwoordigen, de academische wereld, en consumentenorganisaties.

C. Gevolgen van de voorkeursoptie

Wat zijn de voordelen van de voorkeursoptie (indien er een voorkeur is, anders van de belangrijkste opties)?

Voor consumenten: liberalisering van de aftermarket voor vervangingsonderdelen met optie 1.2 zou besparingen van 340-544 miljoen EUR opleveren. Deze besparingen zouden na de voorgestelde overgangperiode van tien jaar ten volle worden gerealiseerd. Gedurende die periode zouden de voordelen jaarlijks toenemen met 4 tot 13 miljoen EUR.

Voor ondernemingen en personen die modelbescherming aanvragen: door met optie 3.1 de taken voor ingeschreven Gemeenschapsmodellen aan te passen, zou de basistoegang tot inschrijving goedkoper worden en zou vijf tot tien jaar lang jaarlijks 6 miljoen EUR worden bespaard op de taken voor de bescherming van modellen.

Door met optie 2 de IGM-regeling te vereenvoudigen en te stroomlijnen, zou de toegang tot inschrijving worden vergemakkelijkt en zouden tegelijkertijd een grotere voorspelbaarheid en meer rechtszekerheid worden gewaarborgd. Voor zover dit in cijfers uit te drukken is, zou dit een jaarlijkse besparing van 1,6 miljoen EUR met zich meebrengen als gevolg van de actualisering van de voorschriften inzake de afbeelding van modellen, alsook meer mogelijkheden om meervoudige aanvragen in te dienen.

Verdere onderlinge aanpassing van de voorschriften met behulp van optie 4.1 zou het voor ondernemingen en ontwerpers gemakkelijker en goedkoper maken om bescherming van modellen in alle lidstaten te verkrijgen, onder andere door het gecombineerde gebruik van nationale regelingen en IGM-regelingen. Dit zou zorgen voor een grotere voorspelbaarheid (minder behoefte aan externe expertise), de kosten voor het beheer van IE-portefeuilles helpen verlagen, en het annuleren van ingeschreven modellen die niet beschermwaardig zijn vergemakkelijken.

Voor het EUIPO: het met behulp van optie 2 vereenvoudigen en stroomlijnen van de procedures zou het EUIPO in staat stellen IGM-activiteiten doeltreffender uit te voeren (er moeten minder gebrekkige

aanvragen worden behandeld; vlottere werkstromen en betere werking van het IT-landschap voor het backoffice dankzij overeenstemming met de procedures inzake Uniemerken). Ook zou dit de taak van het EUIPO vergemakkelijken om in samenwerking met de nationale bureaus voor intellectuele eigendom (waarbij het EUIPO als maatstaf dient) de convergentie van praktijken en instrumenten te bevorderen.

Voor de lidstaten en de nationale bureaus voor intellectuele eigendom: verdere aanpassing van de voorschriften met behulp van optie 4.1 zou de nationale bureaus voor intellectuele eigendom in staat stellen aantrekkelijker en concurrerender te worden binnen de tweeledige regeling voor modelbescherming in de EU. Uitgebreide onderlinge aanpassing van de regels zou deze bureaus tevens in staat stellen te profiteren van intensievere samenwerking met het EUIPO, om de convergentie van praktijken en instrumenten te bevorderen.

Wat zijn de kosten van de voorkeursoptie (indien er een voorkeur is, anders van de belangrijkste opties)?

Voor de fabrikanten van motorvoertuigen: geen directe kosten, maar de liberalisering van de aftermarket voor vervangingsonderdelen zou inkomstenderving tot gevolg hebben die overeenkomt met de verwachte besparingen voor consumenten.

Voor ondernemingen en personen die modelbescherming aanvragen: hervormde regelingen voor modelbescherming zouden enige aanpassing aan nieuwe regels vereisen, met inbegrip van een leerproces.

Voor het EUIPO: vereenvoudiging met optie 2 (uitbreiding van de mogelijkheid om meervoudige aanvragen in te dienen) en aanpassing van taksen met optie 3.1 zou inkomstenderving tot gevolg hebben die overeenkomt met de besparingen op taksen voor ondernemingen en personen. De opties zouden ook (geringe) uitvoeringskosten voor het aanpassen van werkstromen en IT-processen tot gevolg hebben.

Voor de lidstaten en de nationale bureaus voor intellectuele eigendom: verdere harmonisatie van de voorschriften met behulp van optie 4.1, met name op het gebied van procedures (bv. het instellen van procedures voor ambtelijke nietigverklaring), zal uitvoeringskosten met zich meebrengen. Deze kosten worden echter aanvaardbaar en evenredig geacht.

Wat zijn de gevolgen voor bedrijven, kmo's en micro-ondernemingen?

Het vereenvoudigen van IGM-procedures met behulp van optie 2 en het aanpassen van de IGM-taksen met behulp van optie 3.1 zouden met name gunstig zijn voor kmo's, waarbij de inschrijving van modellen voor de eerste termijnen van vijf of tien jaar toegankelijker en beter betaalbaar wordt. Vergeleken met grote ondernemingen dienen kmo's niet alleen minder modellen in, maar kiezen zij ook voor kortere beschermingstermijnen.

Optie 4.1 zou ook de toegang tot modelbescherming in alle lidstaten vergemakkelijken (onder meer door het gecombineerde gebruik van nationale regelingen en IGM-regelingen vanwege de toegenomen interoperabiliteit ervan), met name voor kmo's. Dit zou ook het gevolg zijn van grotere voorspelbaarheid en meer rechtszekerheid, aangezien kleinere bedrijven in hogere mate afhankelijk zijn van externe juridische expertise.

Het instellen van procedures voor ambtelijke nietigverklaring zou met name kmo's verder helpen om nietig verklaarde modellen op doeltreffende wijze uit de registers van modellen te verwijderen.

Zijn er significante gevolgen voor de nationale begrotingen en overheden?

De nationale bureaus voor intellectuele eigendom in de lidstaten zouden als gevolg van de toegenomen onderlinge aanpassing van de regels, in het bijzonder voor procedures inzake modellen, te maken krijgen met minimale, evenredige uitvoeringskosten.

Zijn er nog andere significante gevolgen?

Er worden geen andere significante gevolgen verwacht.

D. Evaluatie

Wanneer wordt dit beleid geëvalueerd?

De Commissie zal vijf jaar nadat de verordening volledig van toepassing is geworden een verslag over de uitvoering van de verordening indienen bij het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie.